

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

DRŽAVNI PROGRAM
PRESEJANJA IN ZGODNJEGA
ODKRIVANJA PREDRAKAVIH
SPREMENB IN RAKA NA
DEBELEM ČREVESU IN DANKI

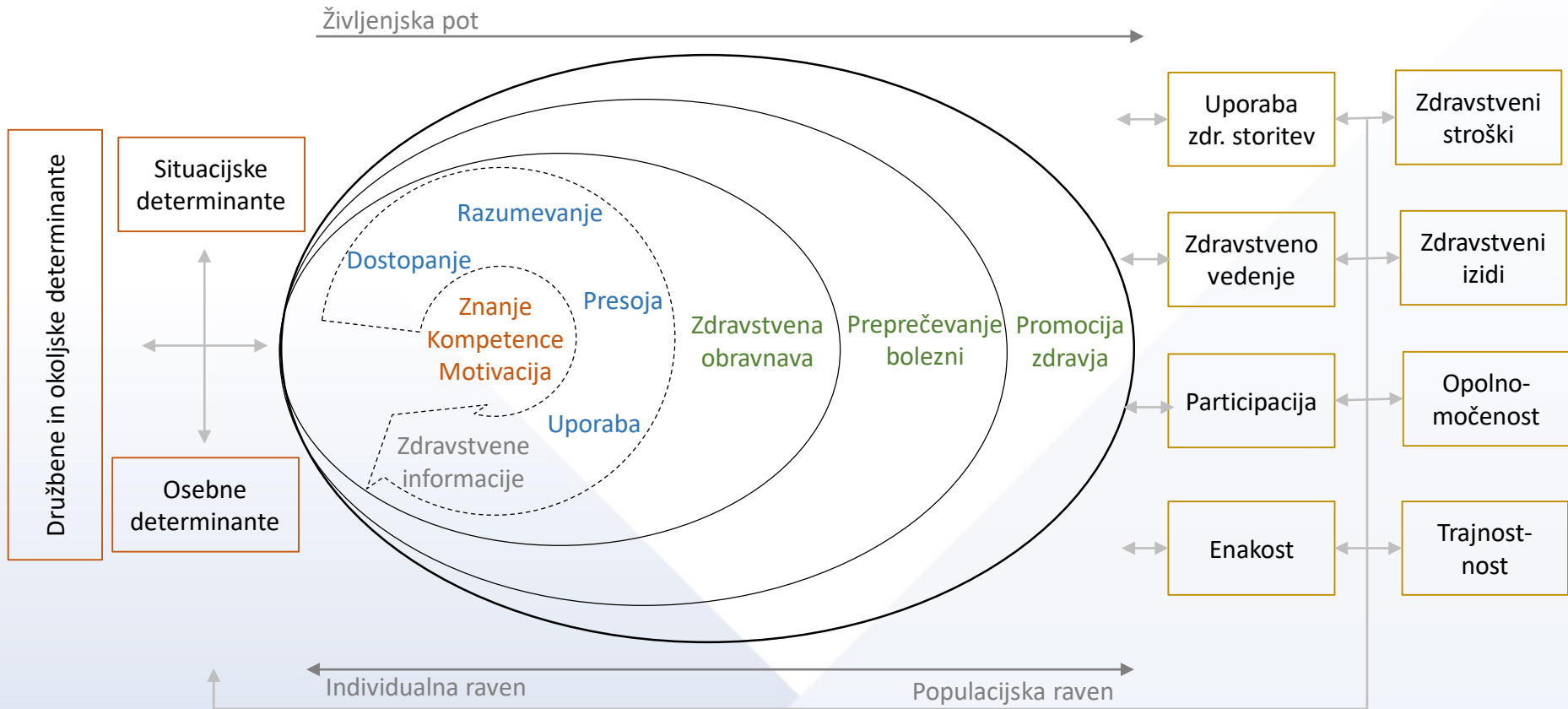
Koncept zdravstvene pismenosti in skrb za zdravje

Sanja Vrbovšek

Nacionalni inštitut za javno zdravje

SVITOV DAN, 15. 12. 2022

Kaj je zdravstvena pismenost?

Po Sørensen et al., 2012

Kaj je zdravstvena pismenost?

Parker, 2009

Nacionalna raziskava zdravstvene pismenosti HLS-SI19

NACIONALNA RAZISKAVA O ZDRAVSTVENI PISMENOSTI 2020

Zahvaljujemo se vam za pripravljenost sodelovati v Nacionalni raziskavi o zdravstveni pismenosti. Raziskava pokriva področje zdravstvene pismenosti, ki pomeni z možnost dostopanja, razumevanja, presoje in uporabe zdravstvenih informacij za vsakodnevne odločitve, povezane z zdravstveno oskrbo, preprečevanjem bolezni in promocijo zdravja. Prosimo vas, da pri vprašanjih, kjer ni posebnih navodil za izpolnjevanje, obratno izrazite odgovor. Vprašalnik lahko izpolnijo samo osebe, izbrana v vzorec. Prosimo vas, da izpolnjeni anketni vprašalnik čim prej vrnete po polti v priloženi pisemski ovojnici.

ZDRAVSTVENA PISMENOST

Z naslednjimi vprašanji bi radi ugotovili, katere naloge, povezane z ravnanjem z zdravstvenimi informacijami, so bolj ali manj lahke ali težke. Naslednja vprašanja so v zvezi z zdravstveno pismenostjo glede **zdravstvenega vzorca**. Na naslednja vprašanja boste odgovarjali na lestvici od »zelo lahko« do »zelo težko«.

HLS-EU Kako lahko ali težko ...
(Tabela izpolnite po vrsticah!)

	Zelo lahko	Laško	Težko	Zelo težko
1. ...NAJDETE informacije o simptomih bolezni, ki so pomembne za vas?	4	3	2	1
2. ...NAJDETE informacije o zdravljenju bolezni, ki so pomembne za vas?	4	3	2	1
3. ...NAJDETE informacije o tem, kako ravnati v nujnih zdravstvenih primerih?	4	3	2	1
4. ...ZVESTE, kje dobiti strokovno pomoč, ko ste bolni (npr. zdravnik, medicinska sestra, farmacevt, psiholog)?	4	3	2	1
5. ...RAZUMETE, kar vam pove zdravnik?	4	3	2	1
6. ...RAZUMETE navodila za uporabo, ki so priložena zdravilu (informacije ali navodila, ki jih dobite v pisnih navodilih z zdravilom)?	4	3	2	1
7. ...RAZUMETE informacije o tem, kaj narediti v nujnih zdravstvenih primerih?	4	3	2	1
8. ...RAZUMETE navodila vašega zdravnika ali farmacevta o jemanju predpisane zdravila?	4	3	2	1
9. ...PRESODITE, v kolikšni miri informacije od vašega zdravnika vključijo za vas?	4	3	2	1
10. ...PRESODITE, katere so prednosti in slabosti različnih možnosti zdravljenja?	4	3	2	1
11. ...PRESODITE, ali morda potrebujete drugo zdravniško mnenje?	4	3	2	1
12. ...PRESODITE, ali so informacije o boleznih v množičnih medijih zanesljive (npr. časopisi, TV, internet)?	4	3	2	1
13. ...UPORABITE informacije, ki jih dobite pri vašem zdravniku, za sprejemanje odločitev o vaši bolezni?	4	3	2	1
14. ...UPOŠTEVATE navodila na zdravilu?	4	3	2	1
15. ...POKLIČATE različna v nujnem zdravstvenem primeru?	4	3	2	1
16. ...UKREPAJATE na podlagi navetov zdravnika ali farmacevta?	4	3	2	1

Pridobiti reprezentativne podatke o zdravstveni pismenosti odraslih prebivalcev Slovenije.

Vzorec in zbiranje podatkov

- ✓ Verjetnostni vzorec odraslih prebivalcev Slovenije iz Centralnega registra prebivalstva.
- ✓ Spletni in osebni način anketiranja.

6.000 vzorčenih oseb
3.360 sodelujočih
60 % stopnja odgovora

Merjenje zdravstvene pismenosti

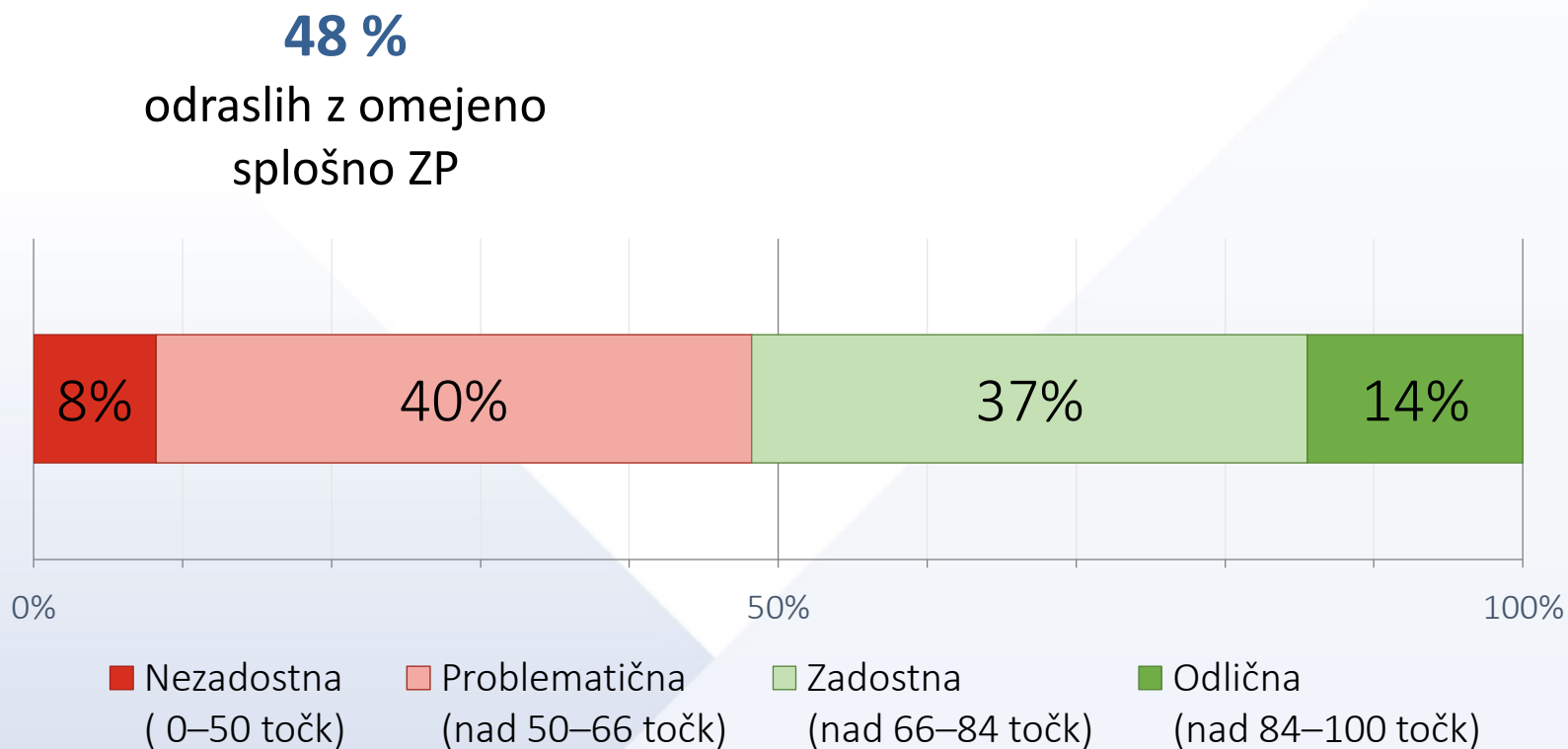
Merski instrument HLS-EU₁₉: samoocena zahtevnosti izvedbe posameznih opravil obdelave zdravstvenih informacij.

Vključenost v M-POHL

Mednarodna raziskava
HLS-EU₁₉

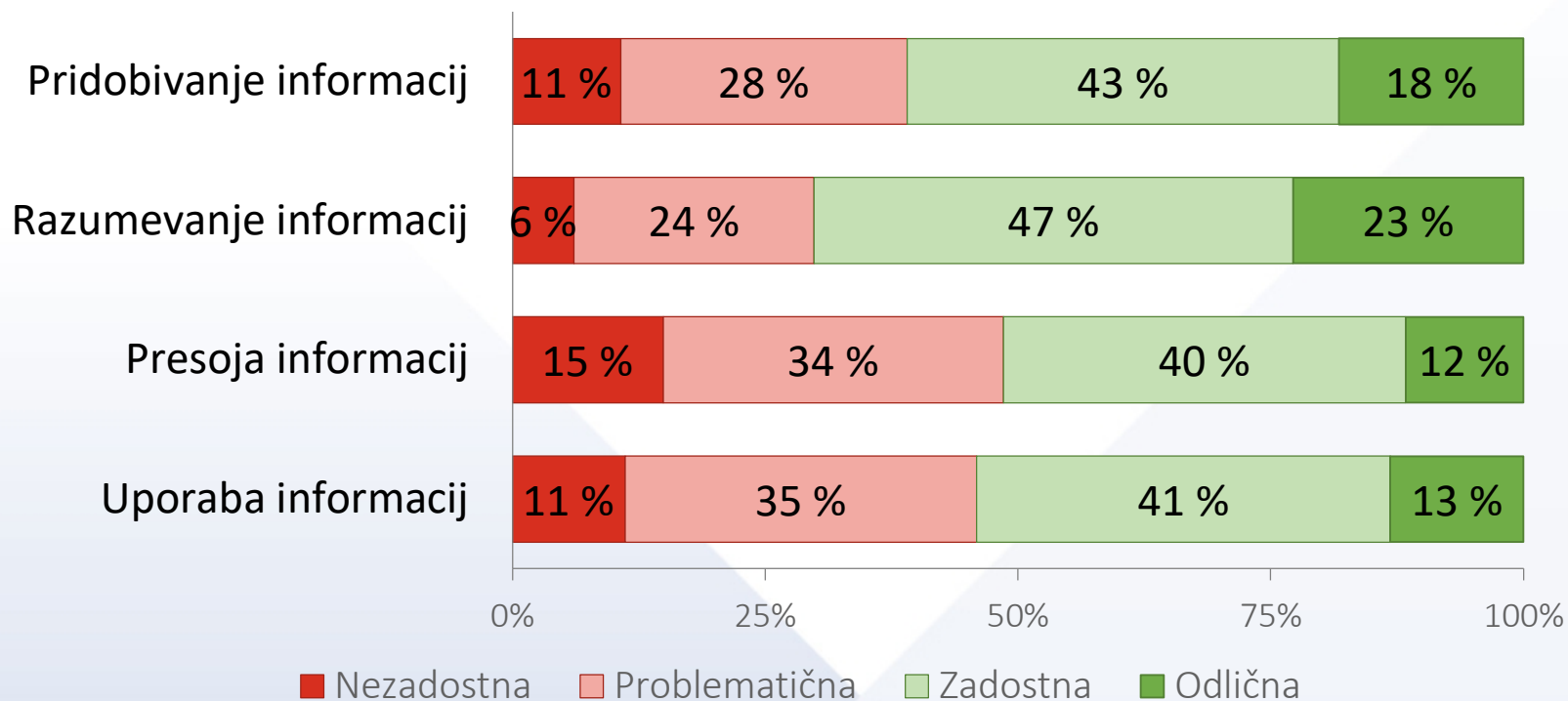
Nacionalna raziskava zdravstvene pismenosti HLS-SI19

Splošna zdravstvena pismenost

Nacionalna raziskava zdravstvene pismenosti HLS-SI19

Splošna zdravstvena pismenost

Nacionalna raziskava zdravstvene pismenosti HLS-SI19

Socialni gradient v zdravstveni pismenosti

Razlike v splošni zdravstveni pismenosti glede na značilnosti prebivalstva:

- ✓ majhne razlike glede na **spol**;
- ✓ upadanje s **starostjo** (zlasti izrazito po 70. letu);
- ✓ naraščanje z **izobrazbo** (zlasti do srednje splošne izobrazbe);
- ✓ naraščanje z **družbeno-ekonomskim statusom** (nižjo stopnjo (subjektivne) finančne deprivacije in višjo samooceno družbeno-ekonomskega položaja);
- ✓ naraščanje s **samooceno zdravja**.

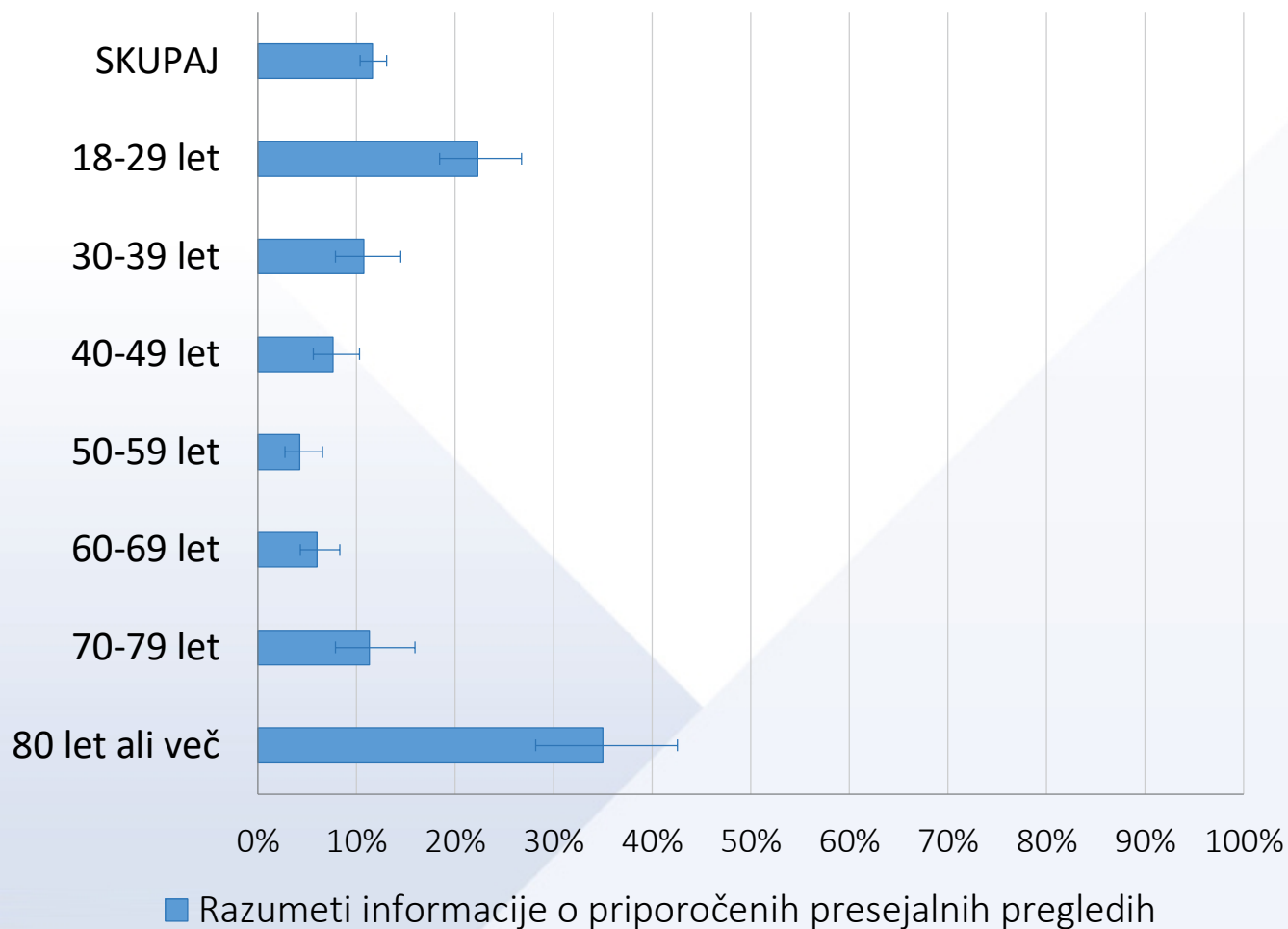
Nacionalna raziskava zdravstvene pismenosti HLS-SI19

Razumevanje informacij o priporočenih presejalnih pregledih ali testih

Presoja, katere presejalne preglede ali teste bi morali opraviti

npr. SVIT, ZORA,
DORA, raven
sladkorja v krvi

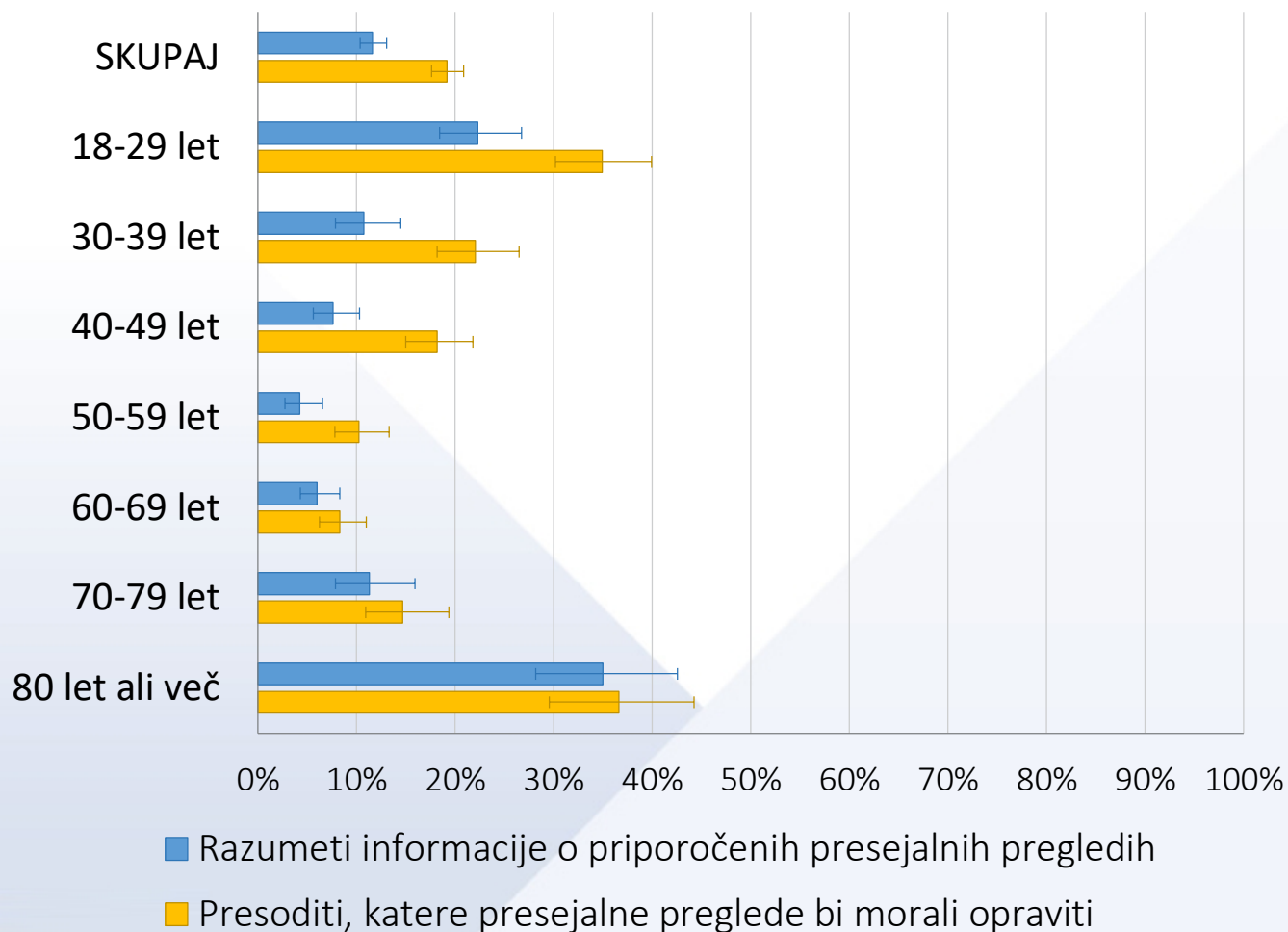
Nacionalna raziskava zdravstvene pismenosti HLS-SI19

Razumevanje informacij o priporočenih presejalnih pregledih ali testih

Presoja, katere presejalne preglede ali teste bi morali opraviti

npr. SVIT, ZORA,
DORA, raven
sladkorja v krvi

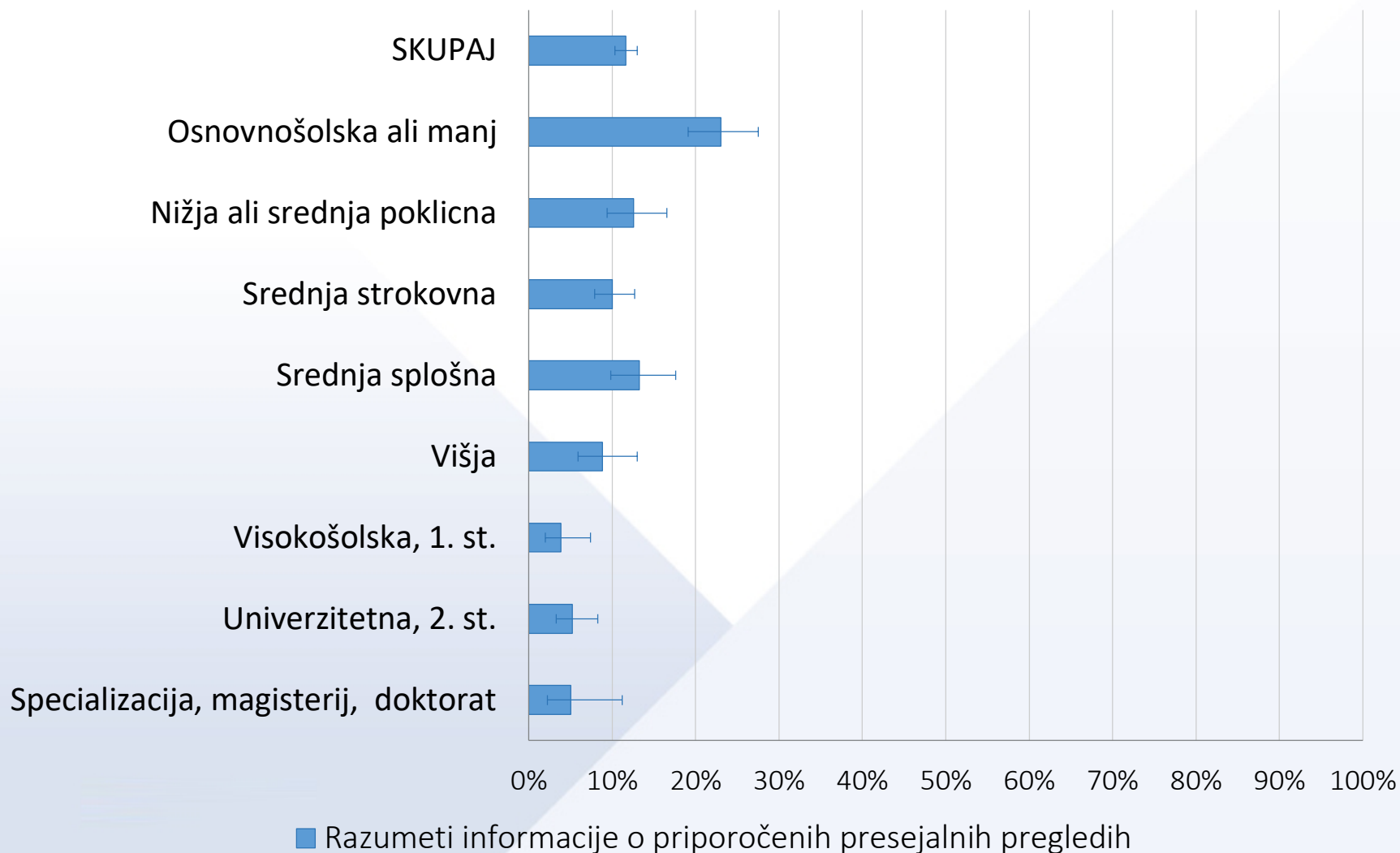
Nacionalna raziskava zdravstvene pismenosti HLS-SI19

Razumevanje informacij o priporočenih presejalnih pregledih ali testih

Presoja, katere presejalne preglede ali teste bi morali opraviti

npr. SVIT, ZORA,
DORA, raven
sladkorja v krvi

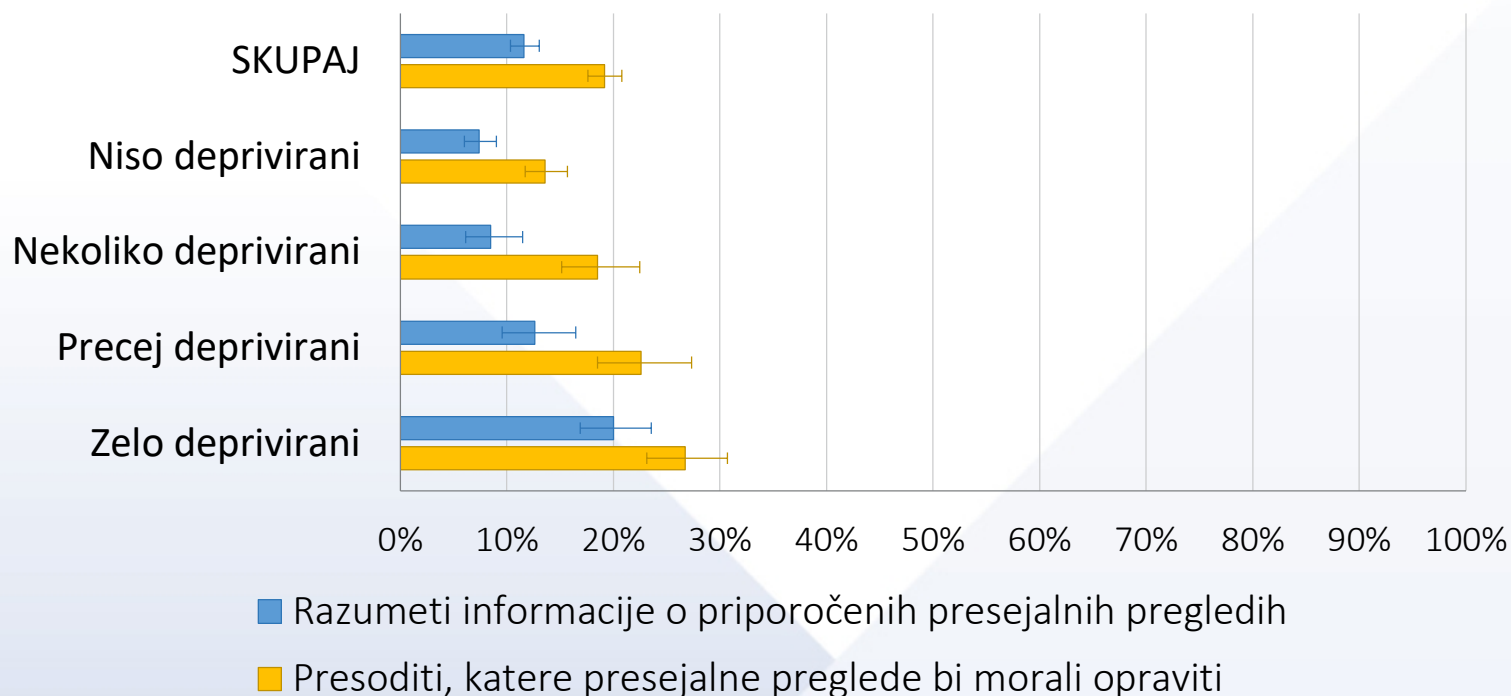
Nacionalna raziskava zdravstvene pismenosti HLS-SI19

Razumevanje informacij o priporočenih presejalnih pregledih ali testih

Presoja, katere presejalne preglede ali teste bi morali opraviti

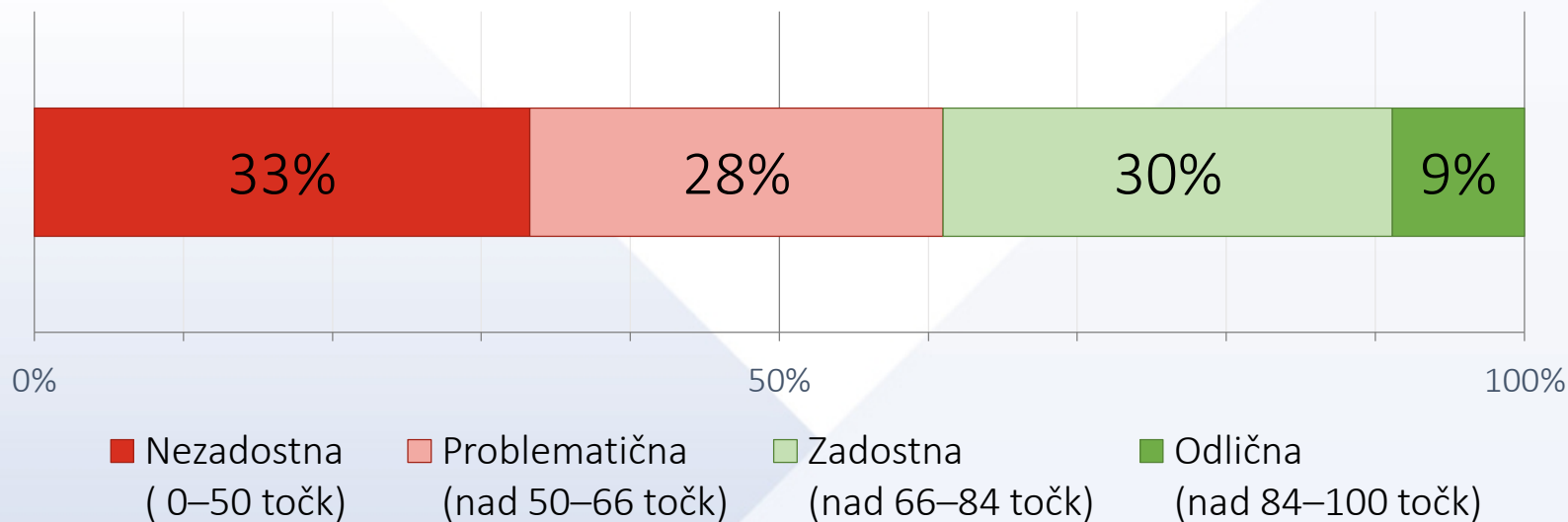
npr. SVIT, ZORA,
DORA, raven
sladkorja v krvi

Nacionalna raziskava zdravstvene pismenosti HLS-SI19

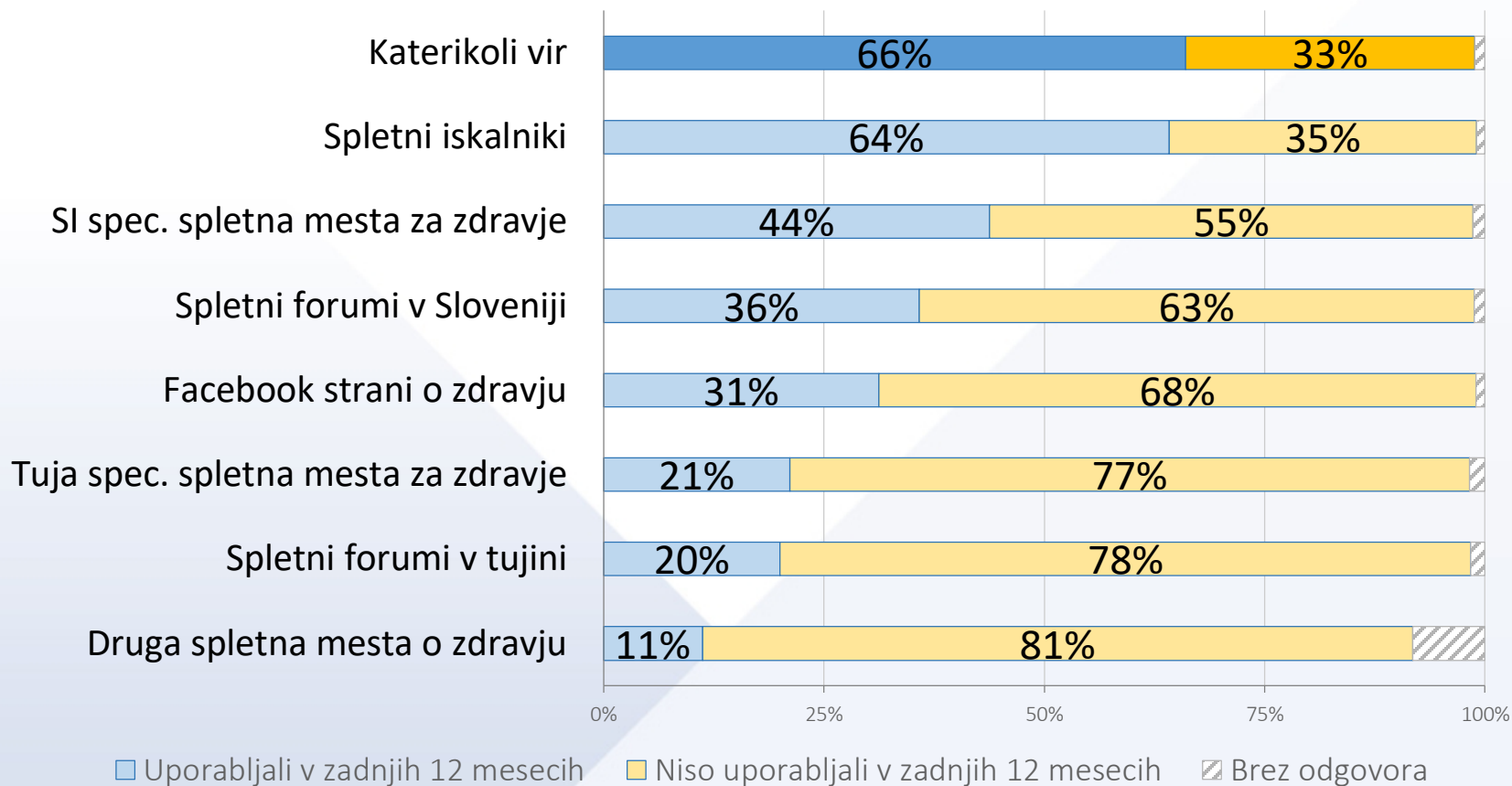
Navigacijska zdravstvena pismenost

61 %
odraslih z omejeno
navigacijsko ZP

Nacionalna raziskava zdravstvene pismenosti HLS-SI19

Digitalna zdravstvena pismenost

Nacionalna raziskava zdravstvene pismenosti HLS-SI19

Digitalna zdravstvena pismenost

- ✓ Zelo pomembno se jim zdi, da lahko **dostopajo do z zdravjem povezanih virov na internetu.**
- ✓ Znajo **uporabljati internet** za odgovore na zdravstvena vprašanja.
- ✓ Vedo, kje lahko najdejo **uporabne vire** z informacijami o zdravju na internetu.
- ✓ Internet vidijo kot **zelo uporaben** za lažje sprejemanje odločitev glede svojega zdravja.
- ✓ Na internetu raje preberejo **kratke in enostavne zdravstvene razlage** kot pa strokovno zapletene pojasnitve.
- ✓ Pogosto **ne razumejo strokovnih izrazov** v nekaterih internetnih zdravstvenih virih.
- ✓ Zaradi količine informacij na internetu **ne prepoznajo kvalitetnih za lastno zdravje.**
- ✓ Na internetu najdejo veliko zdravstvenih informacij, **ne znajo pa izluščiti tistih, ki bi jim prišle prav** pri skrbi za zdravje.
- ✓ Menijo, da **lahko zaupajo večini informacij o zdravju na internetu.**
- ✓ Če na internetu najdejo uporabno informacijo o zdravju, jih **ne zanima njen avtor.**
- ✓ Spletni iskalniki **sami ločijo nizko in visoko kvalitetne zdravstvene informacije.**

Zakaj je pomembno merjenje zdravstvene pismenosti?

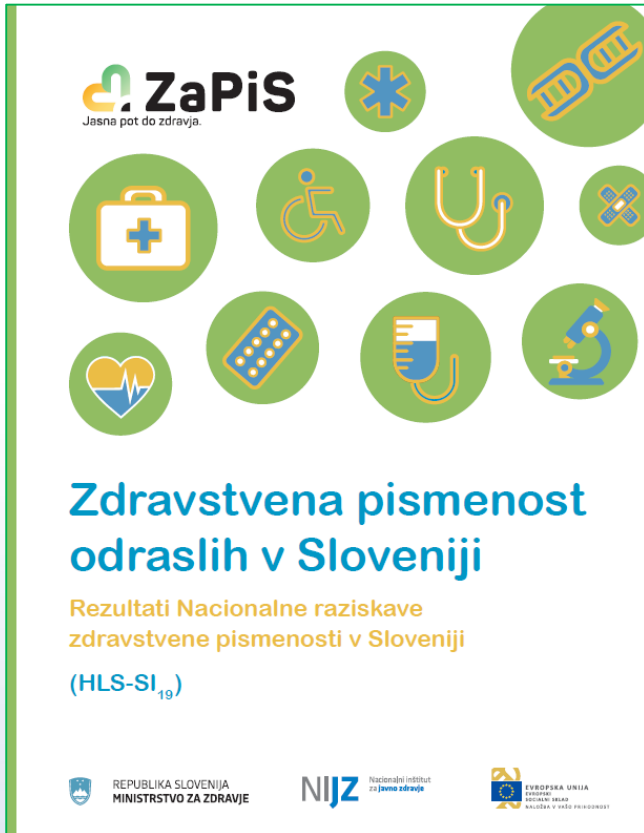
Identifikacija:

področij, ki jih je potrebno nadgrajevati/izboljšati in na katera se moramo osredotočiti, ciljnih skupin, ki potrebujejo posebno pozornost.

Izhodišče za načrtovanje in razvoj intervencij, aktivnosti, gradiv.

- ✓ **Razlike med področji zdravstvene pismenosti:**
presoja in uporaba zdravstvenih informacij, orientacija v zdravstvenem sistemu – problematično.
- ✓ **Obstoj socialnega gradienta in ranljivih skupin.**
- ✓ Pomembna vloga **usmerjenih intervencij** za dvig zdravstvene pismenosti na problematičnih področjih in med ranljivimi skupinami.

zapis@nijz.si

https://zdravstvena-pismenost.si/wp-content/uploads/2022/09/Porocilo-HLS-SI19-SI_za-objavo.pdf